

УДК 343.9.02

Козак Іван Павлович,

заступник директора Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0001-6548-5457

ДЕТЕРМІНАНТИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Стаття присвячена аналізу детермінантів організованої злочинності в Україні в умовах воєнного стану. Зроблено висновок, що криміногенні фактори, які відіграють роль причин і умов організованої злочинності, є досить численними, різноманітними й зумовлюються суттєвими змінами у політичному, культурному, соціально-економічному житті суспільства. У межах специфічних детермінант організованої злочинності виділяються чинники геополітичного, соціально-економічного, політичного, соціально-психологічного змісту, що зумовлюють таку злочинність.

Ключові слова: організована злочинність, детермінанти, кримінологічна характеристика, воєнний стан, протидія.

З початком неприхованої збройної агресії РФ у лютому 2022 року в Україні посилюються процеси, що продукують організовану злочинність. Сьогодні активізація організованої злочинності в Україні ускладнюється низкою чинників негативного характеру, серед яких слід виділити: спробу захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України, небезпеку державній незалежності України, її територіальній цілісності шляхом окупації та збройної агресії з боку РФ; проведення спецслужбами РФ актів диверсії та тероризму на об'єктах критичної інфраструктури нашої держави, їх руйнування.

У Стратегії боротьби з організованою злочинністю, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р, зазначається, що в умовах збройної агресії проти України організована злочинність становить пряму загрозу для національної безпеки [1]. Саме тому інформаційно-аналітичне, наукове та кадрове забезпечення державних органів, що беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, здійснюється шляхом запровадження в їх діяльності системи оцінки загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (СОСТА Україна) з метою визначення реальної ситуації у відповідній сфері, чинників, які потребують першочергового впливу [1].

Питання причинності організованої злочинності досліджується науковцями досить давно, а напрацювання в цьому напрямі містять значні здобутки для сучасної науки кримінології. Фактори організованої злочинності висвітлено в працях вітчизняних науковців: М.Г. Вербеньського, А.А. Вознюка, В.В. Голіни, В.М. Дрьоміна, О.М. Джужи, Г.П. Жаровської, А.П. Закалюка, О.Г. Кальмана, Г.С. Семакова, Є.Д. Скулиша, В.І. Шакуна, О.Ю. Шостко та ін. Значний внесок у дослідження

детермінантів організованої злочинності зробили зарубіжні дослідники: Ф. Вертхам, Р. Годсон, Є. Кормен, Д. Крессі, Р. Мертон, В. Олсон, Т. Тайлер, Дж. Фарелл, Ж. Флеммінг, Х. Хесс, Л. Шеллі.

Водночас недостатньо дослідженими залишаються чинники, що ускладнюють запобігання та протидію організованій злочинності в умовах воєнного стану, викликаного неприкритою агресією РФ проти України. Міжнародна спільнота та національні суб'єкти забезпечення державної безпеки недооцінили геополітичний, економічний, політичний, організаційний та мілітарний потенціал транснаціональної організованої злочинності, що призвело до загибелі людей та інших тяжких наслідків глобального масштабу [2, с. 21].

Мета статті – уточнення змісту детермінантів організованої злочинності в Україні в умовах воєнного стану в контексті розробки стратегії протидії проявам такої злочинності.

Сьогодні в кримінологічній науці при аналізі злочинності використовуються такі терміни, як “причини і умови”, “корелянти”, “обставини”, “фактори”, “детермінанти” тощо. Розглядаючи злочин як соціальне явище, необхідно враховувати, що оцінка одних явищ як причин, а інших як умов завжди матиме відносний характер, оскільки в одних випадках певне явище може бути причиною злочинності, а в інших – її умовою. Поділ детермінантів на причини і умови є відносним, він має значення для конкретного взаємозв'язку двох явищ у певний час та за певних умов [3, с. 187–188]. Водночас у кримінологічній теорії, як і у суспільних науках загалом, широко використовують термін “фактор”, під яким розуміється причина, рушійна сила будь-якого процесу, що визначає його характер або окремі риси [2, с. 317]. Ми поділяємо позицію тих науковців, які вважають, що питання встановлення причин та умов є доречним для конкретного злочину. Щодо певного виду злочинності більш доречно вести мову про фактори її детермінації як більш широкий масив певних обставин (причин, умов, корелянтів тощо), що сприяють існуванню цього виду злочинності [2, с. 318; 3, с. 186–191].

Результати вивчення наукової літератури дали змогу виявити перелік факторів, які, на думку вчених, детермінують розвиток організованої злочинності в країні [2; 4]. Виділено 15 головних факторів, що впливають на процеси транснаціоналізації злочинності на території України, які згодом були опрацьовані з використанням методу експертних оцінок.

Аналіз факторів, що існують на сучасному етапі розвитку, свідчить, що, з одного боку, Україна багата природними і людськими ресурсами, але ослаблена внаслідок складного перехідного періоду, з іншого боку – наша країна найбільш схильна до проникнення транснаціональних злочинних організацій ззовні, а також транснаціоналізації національної організованої злочинності [2, с. 333].

Розвитку організованої злочинності в Україні сприяє цілий комплекс зовнішніх факторів, які разом із факторами внутрішньонаціонального порядку створюють сприятливе підґрунтя для існування та поширення такої форми злочинності [2, с. 318]. Поява злочинних організацій, у т. ч. транснаціональних, є наслідком довгострокових тенденцій, пов'язаних з глобалізацією, інтернаціоналізацією, корупцією, кризою державної влади і легітимності [2, с. 320].

Вважаємо, що, з одного боку, наявність і динаміка організованої злочинності зумовлюється причинами загальними, які породжують злочинність взагалі, а з іншого – існування й відтворення організованої злочинності пояснюється низкою факторів, специфічних за своєю природою. Слід додати, що розвиток цієї злочинної діяльності в Україні, безумовно, зумовлений ще загальними факторами, детермінуючими поширення цього виду злочинності у всьому світі.

Варто виділити кілька моментів. По-перше, неприкрита збройна агресія РФ проти України та кримінальна ситуація, пов'язана з нею, ускладнює проблематику причинності організованої злочинності. Указом Президента України від 24.02.2022 № 64 в Україні введено воєнний стан, правовий режим якого зумовлює тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб.

По-друге, сьогодні бракує узагальненої, здобутої в результаті кримінологічного аналізу інформації про причини і умови (фактори) злочинів, що належать до організованої злочинності. Відсутність узагальнених даних про причини і умови цих злочинів, на думку А.П. Закалюка, пов'язана з трьома обставинами: по-перше, мало проводиться кримінологічних досліджень загалом стосовно організованої злочинності; по-друге, при проведенні останніх до їх предмета рідко включають дослідження причин і умов злочинів цього виду; по-третє, і перше, і друге значною мірою зумовлено нерозробленістю методологічних основ вивчення організованої злочинності, передусім невизначеністю її поняття [4, с. 331–332]. За відсутністю чи недостатністю конкретного емпіричного матеріалу така інформація подається переважно у вигляді узагальнених висновків і має фактично гіпотетичний характер [4, с. 331–332].

Перш ніж перейти до розгляду специфічних детермінант організованої злочинності, зазначимо, що серед детермінант, пов'язаних із загальними причинами злочинності, найчастіше вказуються несприятливі соціально-економічні обставини в країні, зниження рівня життя та соціальної захищеності значних верств населення України, загострення політичної боротьби чи міжнаціональних конфліктів, особливості сімейного виховання, вплив найближчого оточення, засобів масової інформації, конкретні життєві ситуації, які формують людину з її системою установок та особливостями характеру, отже, ті, що є чинниками будь-якого умисного злочину, в тому числі злочинів, вчинених злочинними групами [5, с. 277]. Перелічені загальні детермінанти, як правило, проявляються внаслідок різкого соціального розшарування населення за майновими ознаками, погіршення матеріального й побутового становища його більшої частини, налагодження зв'язків зі злочинними угрупованнями, антисоціальними особами тощо. Загалом саме незадовільне соціальне становище, бідність, неможливість реалізувати свій потенціал є головними чинниками, що сприяють вербуванню організованими злочинними угрупованнями осіб для організованої злочинної діяльності [2, с. 327].

Водночас існують і специфічні особливості для звернення уваги злочинних організацій. Серед них майже чи не найвагомими є ті, що пов'язані криміногенною детермінацією організованої злочинності. Це, насамперед, детермінанти геополітичного, соціально-економічного, політично-організаційного, соціально-психологічного змісту, що зумовлюють таку злочинність. Аналіз детермінант цієї групи

констатував низку негативних тенденцій, що посилювали або загострювали дію криміногенних чинників.

Фактори, що детермінують організовану злочинність, є дуже різноманітними і за змістом, і за механізмом дії. Одні з них відіграють формуючу роль у цьому процесі, інші лише сприяють, полегшують діяльність злочинних організацій [2, с. 323].

Геополітичні чинники є визначальними у детермінації організованої злочинності, аналіз яких дає підстави стверджувати про можливість виникнення й розвитку в Україні на основі наявних протиріч і зіткнення різноманітних геополітичних сил як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Ці чинники слід розглянути з погляду геополітичного розташування України в умовах глобалізації та міграційних процесів. Оскільки Україна є державою, яка все ще перебуває в періоді вдосконалення демократичних інститутів і подальшого розвитку ринкової економіки, вона є метою як для зарубіжних злочинних організацій, так і для власної національної організованої злочинності, яка набуває все більш вираженого транснаціонального характеру [2, с. 323].

Серед геополітичних чинників згадується підвищена зацікавленість до території України як транзитної зони з боку міжнародних злочинних угруповань, які діють, як відомо, у сферах легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, нелегального переміщення зброї, небезпечних матеріалів та наркотичних засобів [8].

Іншим потенційним чинником, який є джерелом організованої злочинності, є значна кількість нелегальних мігрантів, які пересуваються територією держави з кризових регіонів світу. Ще у 2011 році було зафіксовано, що кількість таких нелегальних мігрантів збільшується та набуває все більшого поширення організована етнічна злочинність, що сприяє ескалації жорстокості й насильства та створює серйозну загрозу національній безпеці [8].

Проблема нелегальної міграції загострюється внаслідок примусового переміщення громадян України на тимчасово окуповані території або територію РФ. За даними досудового слідства, з початку повномасштабної військової агресії представниками держави-окупанта під приводом евакуації проводиться примусове переміщення на територію РФ громадян України, які опинились на захоплених ворогом територіях Донецької області, що є порушенням положень ст.ст. 49, 55 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [6].

Агресія РФ проти України загострює проблему незаконного переправлення через державний кордон України особливо на його західній ділянці, де спостерігається збільшення спроб порушення закону [7].

Соціально-економічні чинники в системі кримінологічних детермінант організованої злочинності є одними із провідних чинників стійкого криміногенного розвитку. Серед соціально-економічних чинників, що загострюють проблему цієї злочинності в Україні, часто розглядаються: 1) деформації економічної свідомості; 2) перерозподіл суспільного прибутку (стрімке розшарування та поляризація населення); 3) неекономічне суперництво корпоративно-бюрократичних структур; 4) розкол економіки на сильно- і слабкокорпоративізовані сектори; 5) зріст тіншової

економіки; 6) потреби в сильній, рішучій державній владі під час переходу до ринкової економіки; 7) низька оплата праці; 8) невідповідність між інтенсивними процесами урбанізації та міграції населення і рівнем соціального контролю; 9) стан сімейно-побутових відносин; 10) незбалансованість фінансових вкладень у виробничу сферу [9, с. 64–69].

Більшість учених визнають корупцію першопричиною організованої злочинності. Події, що розвивалися в Україні протягом останніх років, призвели до значного зростання її рівня, критичного ослаблення основних інститутів державної влади. У зв'язку з цим, в Україні не були сформовані сприятливі умови для забезпечення інтересів громадян, суспільства і держави, подальшого поступу країни як демократичної держави зі сталою та зростаючою ринковою економікою держави, що керується європейськими політичними й економічними цінностями [10].

Соціально-психологічні чинники мають вирішальне значення в поясненні детермінації організованої злочинності. Ці чинники значною мірою залежить від домінуючих у суспільстві етичних цінностей і потреб, головних домінант суспільної свідомості. У суспільній свідомості останнім часом спостерігається глибокий дефіцит суспільно доцільних етичних цінностей, орієнтацій, потреб, у зв'язку з чим соціокультурна, морально-психологічна сфери та суспільна свідомість загалом переважані тягарем нерівності можливостей освітнього, культурного, професійного розвитку, неспроможності значної частини населення, насамперед молоді, задовольнити елементарні потреби всебічного особистого зростання та вдосконалення [3, с. 230]. У суспільній свідомості превалюють кримінально-психологічні стереотипи щодо можливості здійснення підприємницької діяльності за рахунок аморальних, протиправних і навіть злочинних вчинків. Прихильність до останніх особливо проявляється, коли йдеться про перерозподіл багатства, здобутого незаконним або нечесним способом, про допустимість нехтування законом, застосування сили, злочинного замовлення, особливо за великі гроші, про можливість хабарництва у взаємовідносинах [3, с. 230]. Криза тоталітарної системи, параліч влади і затяжна економічна криза, різке падіння життєвого рівня переважної більшості народу та подальше його зубожіння при появі тонкого прошарку багатіїв, загострення суспільних протиріч, зміна світогляду, падіння моральності, торжество цинізму зумовили посилення організованої злочинності.

У межах політично-організаційних чинників детермінації організованої злочинності слід звернути увагу на недоліки діяльності правоохоронної системи. Нині правоохоронні органи не можуть повною мірою впоратися із сучасними масштабами організованої злочинності в державі, що зумовлено комплексом різних причин, зокрема високим рівнем корумпованості усїєї системи кримінальної юстиції, дефіцитом кваліфікованих кадрів, недостатнім рівнем матеріально-технічного забезпечення їх діяльності [2, с. 62]. Відсутність системного підходу до ведення боротьби з організованою злочинністю, неналежний рівень взаємодії правоохоронних органів у відповідній сфері, застаріле та розбалансоване нормативно-правове забезпечення з питань боротьби з організованою злочинністю, недосконалість процедури моніторингу криміногенної ситуації, відсутність консолідованої об'єктивної методології оцінки загроз організованої злочинності, використання застарілих форм і методів боротьби з таким явищем призводить до загострення проблем, пов'язаних з організованою злочинністю, та низького рівня ефективності

боротьби з нею [1]. Варто констатувати про наявність прорахунків у кадровій політиці, що спричинили відтік досвідчених фахівців, зниження їх мотивації тощо. Саме тому пріоритетам розвитку системи кадрового забезпечення державних органів, що беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, приділяється значна увага у Стратегії боротьби з організованою злочинністю [1]. Ускладнює проблематику протидії організованій злочинності й відсутність належної взаємодії та координації правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю.

Криміногенні фактори, які виконують роль причин і умов організованої злочинності, є досить численними, різноманітними й зумовлюються суттєвими змінами у політичному, культурному, соціально-економічному житті суспільства, потребують постійного кримінологічного моніторингу. За змістовою характеристикою їх можна представити у вигляді чотирьох груп: геополітичні, соціально-економічні, політично-організаційні, соціально-психологічні фактори, що зумовлюють таку злочинність. При цьому слід віддати перевагу чинникам геополітичного характеру у детермінаційному комплексі організованої злочинності. Повномасштабна агресія РФ створює передумови для посилення впливу організованої злочинності в Україні, насамперед у сфері торгівлі людьми, нелегальної міграції, незаконного обігу зброї, бойових припасів або вибухових речовин. Врахування зазначених чинників під час реалізації державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю сприятиме перешкоджанню вчиненню злочинів, що належать до цієї злочинності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.10.2022).
2. *Жаровська Г.П.* Теорія та практика протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2019. 593 с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13966/1/dysertatsia_zharovska_hr.pdf (дата звернення: 20.10.2022).
3. *Закалюк А.П.* Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. К.: Видавничий Дім Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія кримінологічної науки. 424 с.
4. *Закалюк А.П.* Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ: Видавничий Дім Ін Юре, 2007. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. 712 с.
5. Кримінологія: Загальна та Особлива частина: підручник за ред. І.М. Даньшина. Х.: Право, 2003. 613 с.
6. Тільки впродовж доби на Закарпатті прикордонники затримали більше 50 порушників кордону. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/Na-Zakarpatti-vprodovzh-dobi-prikordonniki-zatrimali-bilshe-50-porushnikiv-kordonu/> (дата звернення: 20.10.2022).
7. Примусове переміщення громадян України до РФ під приводом евакуації – розпочато досудове розслідування. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/primusove-peremishhennya-gromadyan-ukrayini-do-rf-pid-privodom-evakuaciyi-rozpocato-dosudove-rozsliduvannya> (дата звернення: 20.10.2022).
8. Концепція державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю: схвалено Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року № 1000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1000/2011#Text> (дата звернення: 20.10.2022).
9. *Бут В.В.* Детермінація організованих форм економічної злочинності. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2001. № 4. С. 64–69.

10. Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки: Закон України від 20.06.2022 № 2322-IX. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51704 (дата звернення: 20.10.2022).

REFERENCES

1. Stratehiiia borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu. “Strategy for combating organized crime”: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 16, 2020 No. 1126. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> (Date of Application: 20.10.2022) [In Ukrainian].
2. Zharovska H.P. (2019). Teoriiia ta praktyka protydii transnatsionalnii orhanizovanii zlochynnosti v Ukraini. “Theory and practice of combating transnational organized crime in Ukraine”: dissertation. ... Doctor of Jurid. Sciences: 12.00.08. National Academy of Internal Affairs. Kyiv. 593 p. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13966/1/dysertatsia_zharovska_hp.pdf (Date of Application: 20.10.2022) [In Ukrainian].
3. Zakaliuk A.P. (2007). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriya i praktyka. “Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice”: in 3 books. K.: In Yure Publishing House. Book 1: Theoretical foundations and history of criminological science. 424 p. [In Ukrainian].
4. Zakaliuk A.P. (2007). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriya i praktyka. “Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice”: in 3 books. Kyiv: Ying Yure Publishing House. Book. 2: Criminological characteristics and prevention of certain types of crimes. 712 p. [In Ukrainian].
5. Kryminolohiia: Zahalna ta Osoblyva chastyna. “Criminology: General and Special part”: textbook edited by I.M. Danshina Kh.: Pravo, 2003. 613 p. [In Ukrainian].
6. Tilky vprodovzh doby na Zakarpatti prykordonnyky zatrymaly bilshe 50 porushnykiv kordonu. “Border guards detained more than 50 border violators in Transcarpathia during the day alone”. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/Na-Zakarpatti-vprodovzh-dobi-prikordonniki-zatrimali-bilshe-50-porushnykiv-kordonu/> (Date of Application: 20.10.2022) [In Ukrainian].
7. Prymusove peremishchennia hromadian Ukrainy do RF pid pryvodom evakuatsii – rozpochato dosudove rozsliduvannia. “Forced transfer of Ukrainian citizens to the Russian Federation under the pretext of evacuation – a pre-trial investigation has been initiated”. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/primusove-peremishchennya-gromadyan-ukrayini-do-rf-pid-privodom-evakuatsii-rozpochato-dosudove-rozsliduvannya> (Date of Application: 20.10.2022) [In Ukrainian].
8. Kontseptsiia derzhavnoi polityky u sferi borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu. “The concept of state policy in the field of combating organized crime: approved by the Decree of the President of Ukraine dated October 21, 2011 No. 1000”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1000/2011#Text> (Date of Application: 20.10.2022) [In Ukrainian].
9. But V.V. (2001). Determinatsiia orhanizovanykh form ekonomichnoi zlochynnosti. “Determination of organized forms of economic crime. Fight against organized crime and corruption (theory and practice)”. No. 4. P. 64–69. [In Ukrainian].
10. Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky na 2021-2025. “On the principles of the state anti-corruption policy for 2021-2025”: Law of Ukraine dated June 20, 2022 No. 2322-IX. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51704. (Date of Application: 20.10.2022) [In Ukrainian].

UDC 343.9.02

Kozak Ivan,

Deputy Director of the Ukrainian Scientific and Research Institute
of special equipment and forensic expertise of the Security
Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-6548-5457

DETERMINANTS OF ORGANIZED CRIME IN UKRAINE DURING THE PERIOD OF MARTIAL STATUS

The article is devoted to the analysis of the determinants of organized crime in Ukraine under martial law. It is noted that the problem of the determination of

© Kozak Ivan, 2022

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2022.4\(58\).13](https://doi.org/10.36486/np.2022.4(58).13)

Issue 4(58) 2022

<http://naukaipravoohorona.com/>

organized crime is complicated by the difficulties of defining the term “organized crime”, the lack of systematic data generalized on the basis of criminological analysis about the causes and conditions of crimes belonging to organized criminal activity, and the low level of scientific support for criminological research on organized crime.

It was concluded that criminogenic factors, which act as causes and conditions of organized crime, are quite numerous, diverse and determined by significant changes in the political, cultural, socio-economic life of society. It is noted that the factors determining organized crime are very diverse both in terms of content and mechanism of action. Within the specific determinants of organized crime, there are factors of geopolitical, socio-economic, political, socio-psychological content that determine such crime. On the basis of a complex study of factors affecting organized crime, the superiority of geopolitical determinants in the complex of criminogenic factors of organized crime is substantiated.

The role of the influence of the full-scale aggression of the Russian Federation on organized crime in Ukraine and the factors complicating it are determined. It is indicated that with the beginning of open armed Russian aggression in Ukraine, the processes that give rise to organized crime have intensified. It is noted that the full-scale aggression of the Russian Federation creates prerequisites for strengthening the influence of organized crime in Ukraine, primarily in the sphere of human trafficking, illegal migration, illegal trafficking of weapons, ammunition or explosives.

Keywords: organized crime, determinants, criminological characteristics, martial law, countermeasures.

Отримано 30.11.2022